

WIE IS DE NAAKTE MAN IN HET EVANGELIE VAN MARCUS?

Op Palmzondag werd het lijdensverhaal van Marcus voorgelezen. Nadat Judas Jezus had verraden werd Hij gevangen genomen. En zijn leerlingen “lieten Hem allemaal in de steek en vluchtten weg”. Hierna volgt:

Een jongeman volgde Hem met slechts een linnen doek om het naakte lijf; ze grepen hem vast. Maar hij liet de doek achter en vluchtte naakt weg (Marcus 14: 51-52).

Deze twee regels waren ons nooit eerder opgevallen en we vroegen ons af: wie was die naakte man en wat deed hij daar? Marcus zelf zegt er niets over en vervolgt zijn verhaal met het verhoor van de hogepriester. In de literatuur worden twee mogelijkheden voorgesteld: (1) een historische (wie is die man?) en een symbolische (welke betekenis heeft deze man?).

Ad 1. Sommige kerkvaders meenden: Jacobus, de broer van Jezus omdat hij altijd in het wit gekleed ging, of Johannes want hij was de jongste apostel. Dit kan niet omdat Marcus zelf zegt: “Ze lieten Hem allemaal in de steek en vluchtten weg”. Anderen zeggen dat het Marcus was, de evangelist, omdat hij in zijn slaap gewekt werd door het rumoer in de Hof van Olijven en schaars gekleed was gaan kijken. Want het verhaal van de naakte jongeman komt alléén voor bij Marcus (het is zijn handtekening) en omdat Marcus getuige was van het verraad kon hij achteraf beschrijven wat er gebeurde in de Hof van Olijven.

Ad 2. Er is bij Marcus een overeenkomst tussen de naakte jongeman in de tuin met de jongeman in het lege graf. De drie vrouwen op Paasmorgen zagen in het lege graf: “rechts een jongeman zitten met een wit kleed om, en ze schrokken hevig” (Marcus 16: 5). De jongeman zei dat Jezus verrezen was. De vrouwen kregen de opdracht tegen Petrus te zeggen: ‘Hij gaat u voor naar Galilea. Daar zult Hem zien, zoals Hij u gezegd heeft’.

Voor deze uitleg pleit het volgende. Voor de aanduiding van de twee jongemannen gebruikt Marcus het Griekse woord ‘neaniskos’, een zeldzaam woord in het Nieuwe Testament, dat hij alleen hier gebruikt. Het gaat om een jongeman (bij Lucas om twee mannen, bij Matteus om één engel en bij Johannes om twee engelen). Het linnen kleed van de jongeman in de tuin verwijst naar het linnen doodskleed van Jezus (een situatie van vóór de verrijzenis). Naaktheid verwijst naar een schaamtevolle situatie (de jongeman vlucht). Het witte kleed van de jongeman in het lege graf (een situatie van na de verrijzenis) verwijst naar de gedaanteverandering van Jezus op de berg in het bijzijn van zijn leerlingen: ‘Voor hun ogen veranderde Hij van gedaante, en zijn kleren werden schitterend wit, zoals geen bleker op aarde ze maken kon’ (Marcus 9: 3). De jonge man in de tuin was een leerling van Jezus, want hij volgde Hem. Maar net als de apostelen vluchtte hij waardoor het verraad compleet was (een situatie van ontrouw). Het witte kleed van de jongeman in het lege graf geeft aan dat hij nu volledig in Jezus gelooft en niet bang meer is (een situatie van trouw). Hij kent Jezus bedoelingen en zegt dat Hij spoedig aan zijn leerlingen in Galilea zal verschijnen. Er heeft zich een totale omkering voltrokken, een wedergeboorte (net als bij de doop). Hiermee is de cirkel rond: de laatste volgeling die bij Jezus was maar Hem toch in de steek liet is na de verrijzenis van Jezus Zijn eerste trouwe volgeling en kondigt Zijn herkomst aan.

(Foto: Correggio ca. 1522: Het verraad van Christus met de soldaat die Marcus de evangelist achtervolgt)

SV

Uit: Andreasblad nr. 14, 11 juni 2015